

Oponentský posudek na rigorózní práci Mgr. Kristýny Oberfalcerové na téma

***Vztahy mezi Evropským soudním dvorem a
Evropským soudem pro lidská práva a jejich řešení***

Ve své rigorózní práci se autorka věnovala velmi aktuální právní problematice, které byla v posledních letech věnována stále větší pozornost. Podnětem k rozsáhlým analýzám na dané téma byly např. posudek ESD 2/94 ve věci případného přistoupení ES do systému EÚLP, přijetí Charty základních práv EU nebo také konkrétní rozpory v judikatuře ESLP a ESD, které byly kriticky vnímány jako důkaz nesystémovosti evropské ochrany lidských práv a základních svobod. Předmět studie, který je v úvodu práce přesněji vymezen, je nepochybně vhodným tématem rigorózní práce a získal v souvislosti s možným vstupem Lisabonské smlouvy v platnost opět na aktuálnosti.

Formální aspekty:

Práce obsahuje 134 stran, z toho 115 stran čistého textu a je vybavena rozsáhlým seznamem použité sekundární literatury, který kromě vybraných publikací v angličtině a francouzštině zahrnuje také literaturu (monografie a články) v českém jazyce. Autorka dále čerpala podstatné poznatky z judikátů ESD, SPS a ESLP. Autorka prokázala schopnost vcelku kvalitně pracovat s relevantními prameny a také s poznámkami pod čarou. Práce je napsána odborným a srozumitelným jazykem.

Lze konstatovat, že rigorózní práce jednoznačně splňuje formální kritéria kladená na tento druh vědecké studie.

Obsah:

Kromě úvodu a závěru autorka členila svoji práci na 6 hlavních kapitol. Členění je logické a odpovídá předmětu práce. Autorka v úvodu vysvětlila, že výchozím bodem diskuse je existence tří rovin ochrany lidských práv v Evropě: národní, komunitární a mezinárodněprávní rámec ochrany.

V první kapitole o dostupnosti soudní ochrany před ESD a ESLP autorka právem upozornila na to, že národní soudní řízení neposkytuje dosti účinnou ochranu základních práv v případě jejich porušení komunitárními akty (str. 16). Nedostatky zjistila též ve vztahu k řízení před ESD, např. pokud jde o složité řízení o předběžných otázkách či nedostupnost řízení o neplatnosti komunitárních právních aktů.

V druhé kapitole o vzájemném vlivu ESD a ESLP se autorka věnovala zejména vývoji ochrany základních práv v podání ESD a jeho výkladu obecných zásad práva ES. Z hlediska štrasburského systému uvedla též řadu relevantních rozsudků ESLP vycházejících ze zvláštnosti komunitárního právního řádu. Dosavadní vývoj vzájemného vlivu zhodnotila slovy, že „mezi ESD a ESLP existuje (...) určitá komplementarita, ale jejich vztah má další rozměr“. Současnou praxi, podle které mezi představiteli obou soudních orgánů dochází k pravidelné výměně názorů, označila autorka poněkud zavádějícím pojmem „nadrárodní dialog“.

Nesporným přínosem práce je třetí kapitola, která obsahuje podrobnější analýzu těch klíčových rozhodnutí ESLP a ESD, ze kterých lze vyvodit rozdílné standardy ochrany lidských práv, byť pouze v konkrétních (spíše okrajových) souvislostech (např. nedotknutelnost obydlí ve vztahu k provozním místnostem). Autorka shrnula, že přes vzájemné ovlivňování a inspiraci existuje mezi ESLP a ESD vztah konkurence (str. 47).

Čtvrtá kapitola je věnována tzv. „superioritě“ ESLP. Autorka představuje vývoj postoje ESLP v otázce odpovědnosti států za porušení EÚLP, které souvisí s plněním závazků podle jiných mezinárodních smluv. Důležité místo v práci zaujímá analýza rozsudku ve věci *Matthews v. UK* (str. 64-68), který lze právem označit za milník v tomto vývoji. Ačkoliv autorka tvrdí, že daný rozsudek byl komentován velkým počtem autorů (str. 66), bohužel poněkud opomenula tuto literaturu zmínit.

Kapitola V o „posílení ochrany základních práv EU“, je z hlediska oponenta nadbytečná, zejména co se týče rozboru postavení Evropského ombudsmana či Agentury pro základní práva, protože jejich vliv na vztah mezi ESD a ESLP není zřejmý. V šesté kapitole se autorka vrátila k výchozímu bodu a vykládá perspektivy budoucího vztahu ESLP a ESD.

Ve stručném závěru autorka nijak neshmula výsledky své práce, ale nastínila pouze aktuální stav diskuse kolem účasti ES/EU v systému podle EÚLP.

Celkové hodnocení

Práci předloženou Mgr. Kristýnou Oberfalcerovou považuji za zdařilou studii, která po formální a obsahové stránce splňuje kritéria kladená na tento druh vědecké práce. Proto ji doporučuji k ústní obhajobě, během které by se autorka mohla vyjádřit k následujícím otázkám:

1. Jak vnímá autorka katalog základních práv obsažených v Chartě ve vztahu k seznamu práv a svobod podle EÚLP?
2. Jaké místo přísluší EÚLP po případném vstupu EU do štrasburského systému v rámci hierarchie norem práva ES/EU?

V Praze, dne 24. dubna 2008

Doc. Dr.řúr. Harald Scheu, Ph.D.